SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 9. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 15, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го СІЧНЯ 1991 Ч. 9. РІК XCVIII.

ДЕПУТАТИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ РОЗПРАВИ НАД С. ХМАРОЮ

Київ (УНІАР). — Тут у четвер, 10-го січня, в приміщенні Спілки Письменників України відбулася пресова конференція адвокатів народного депутата Степана Хмари Юрія Айвазяна та Віктора Ніказакова, організоване кореспондентами Народної Ради та Руху. Адвокати повідомили, що проти С. Хмари висунуто звинувачення за сімома статтями карного кодексу: 86, 139, 142, 145, 166, 187-3 та 189-4.

Перша із статтей передбачає термін до 15 років ув'язнення за розбійний напад. Проти п'яти осіб, заарештованих у цій самій справі, висунуто такі ж звинувачення. Адвокати зазначили, що за умов тенденційного ведення слідства та тиску на свідків з боку прокуратури важко сподіватися на об'єктивний розгляд зфабрикованої проти С. Хмари справи. Група народних депутатів України, серед яких є Іван Драч, Дмитро Павличко, Лариса Скорик та інші, зажадали у зв'язку з цим, щоб справу Хмари було передано на розгляд до прокуратури СССР. На пресовій конференції було зачитано низку заяв різних організацій з протестом проти ув'язнення С. Хмари та спроб поновити потворну практику політичних процесів.

У Львові Комітет Національної Згоди схвалив рішення провести у день суду над С. Хмарою загальнообласний двогодинний політичний страйк протесту.

На центральній совєтській телевізії 8-го січня передали вістки про утиски прокомуністів на Львівщині, зокрема про передачу телефонних чисел, які раніше належали районним та обласному комітетам КПУ, іншим організаціям. З проханням прокоментувати цей телевізійний кореспондент УНІАР звернувся до голови Львівської Обласної Ради Вячеслава Чорновола. „Недавно Львів відвідав міністер зв'язку УССР Володимир Делікатний, — відповів В. Чорновіл.— Разом з ним ми з'ясували цікаву обставину: постанова Міської Ради про передачу частини телефонних чисел партійних комітетів КПУ іншим організаціям та інвалідам ще не здійснена. До речі, постанова була викликана суттєвим зменшенням чисельности членів КПУ. Дуже багато людей повиходили з цієї партії, тому тримати за райкомами по 30-40 телефонів в той час, коли їх не має навіть обласна газета, явно недоцільно. Що стосується львівської ланки КПУ, то, знаючи ситуацію, вона сама, без нашого відома, передала частину своїх телефонів сателітним організаціям, фактично залишивши їх за собою. А тепер вони скаржаться, що нібито Міська Рада не надала телефонів інвалідам. Ми будемо наводити лад у цьому питанні".

На центральній телевізії СССР постійно демонструють тенденційно дібрані телехроніки про Західню Україну.

У Києві демократичні організації 10-го січня оприлюднили спільну заяву з приводу арешту голови Української Студентської Спілки Олеся Донія та розпочатої кримінальної справи проти активістів УСС. У заяві сказано: „Репресивні заходи здійснюються в загальній обстановці посилення реакції у країні, наступу сил тоталітаризму, що знаходить свій прояв у демонстрації військової сили проти суверенних республік, політичного та ідеологічного натиску. З поодиноких арештів почалися і репресії проти дисидентів у 60-их, 70-их роках. Щодо звинувачень студентів у захопленні університету, то свого часу цим приводом користалася влада Російської імперії для переслідування київських студентів. Ми розглядаємо репресії проти київських студентів, як частину кампанії провокацій, залякування і політичного тиску, широко розгорнутої керівними реакційними силами, які штовхають країну до військової диктатури... Немає сумніву, що репресії проти керівників студентського руху мають на меті взяти реванш за поразку партократії в наслідок студентської голодівки і звести нанівець дані тоді обіцянки".

Далі у заяві висловлено протест проти репресій і заклик до громадян не дати себе залякати зфабрикованими звинуваченнями проти активістів студентського руху.

Заяву підписали представники Партії Демократичного Відродження України, Демократичної Партії України, Об'єднаної Соціял-Демократичної Партії та Народного Руху України.

ДИПЛОМАТИЧНА МІСІЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ООН НЕ ВДАЛАСЬ

Багдад, Ірак. — Пресові агенства і кореспонденти інформують з Багдаду, Парижу і Ню Йорку, що дипломатична місія генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй Гавіє Переза де-Куеяра не вдалась, помимо його довгої майже тригодинної розмови з президентом-диктатором Іраку Саддамом Гуссейном, міністром закордонних справ тієї країни Таріком Азізом й іншими тамошніми режимниками.

С. Гуссейн спочатку настоював, що справу Палестини і палестинців треба пов'язувати з передумовою виведення війська з Кувайту, а потім і цю справу залишив, а тільки атакував президента З'єднаних Стейтів Америки Джорджа Буша і ті держави, які погодилися вислати до Савдійської Арабії свої війська. Він підкреслював стару тезу, що „Алах вимагає від нього, щоб він втопив у власній крові американських вояків в пісках Арабії".

Покидаючи Багдад Куеяр заявив кореспондентам, що його сподівання, на жаль, не увінчалися успіхом і тому світ стоїть перед війною з Іраком. Тепер тільки Божа сила може відвернути загрозу війни, бо всі дипломатичні зусилля „ми вже вичерпали". В подібному тоні Гавіє інформував у поворотній дорозі президента Франції Франсуа Міттерана і представників Европейської економічної спільноти. Після того він суперсонічним літаком французької лінії відлетів до ЗСА і у понеділок, 14-го січня вже інформував Раду Безпеки про свої розмови і свої пропозиції щодо захованих.

Тим часом Уряд ЗСА, а згладно Пентагон і головне командування армії, визначили годину 11:59 вечора 15-го січно до якої С. Гуссейн може ще заявити свою готовість відтягнути поспішно свою армію з Кувайту, або рахуватись з консеквенціями, які наступлять після цього. Кореспонденти інформують, що також Ірак готовиться правдоподібно до війни, пересуваючи свої частини у стратегічні місця, а іракський диктатор приготовляє свій народ до війни кажучи: „Кувайт став вашим і ви за нього маєте вмерти". Очевидно, він ще пробував пояснювати іракцям, що Кувайт вже віддавна є територією Іраку, і що він, мовляв, тільки тепер повернувся до материка, завдяки старанням С. Гуссейна.

Ясір Арафат, керівник Палестинської Визвольної Організації, переніс свою тимчасову головну кватиру до Багдаду і збирає своїх прихильників для допомоги Гуссейнові.

Американці остерігають своїх громадян

Бонн, Німеччина. — Кореспондент газети „Вашінгтон Пост" Марк Фішер інформує, що беручи поважно погрози іракського президента-диктатора Саддама Гуссейна, що війна на Близькому Сході буде супроводитись хвилею терористичних актів у цілому світі проти американських і альянтських інсталяцій і осіб, амбасада З'єднаних Стейтів Америки з доручення Уряду президента Джорджа Буша, розпочала розпрацьовувати плян захорони своїх громадян.

Радіо і телепередачі американської армії в Німеччині виповнені систематичним пригадуванням і закликами до обережности. Змінено також перевірку робітників і відвідувачів американських воєнних баз, а дітям американських громадян пояснюють, як вони повинні поводитись у випадку терористичного нападу.

З усіх 260,000 американських вояків, розміщених у різних місцевостях Німеччини, 80,000 вже перекинули до Савдійської Арабії відколи розпочався конфлікт на Близькому Сході, причиною якого була інвазія Іраку на Кувайт. Тим, що залишаються дають вичерпний інструктаж оборони у випадку нападу. Головнокомадуючий американськими військами в Европі ген. Кросбі Сейнт виступив на телевізії і заявив, що на американських базах подвоєно охорону і це повинні взяти до уваги військовики, їхні родини і працівники.

Військовикам порадили замикати двері своїх приміщень, уникати дискотек й інших публічних місць, а в американському „гетто" в Бонні, де в більшості мешкають дипломати і їхні асистенти, заінстальовано алярмові системи і патрулі перевіряють поштові скриньки, публічні приміщення (клюби), автомобілі вищих дипломатів і старшин тощо. Американський театр, до якого ходили також цивільні, відкритий тепер тільки для американців, щоб не наражати німецьких громадян на неприємності.

Додаткові міри обережности застосовують тепер на усіх німецьких летовищах, а уряд в Бонні заявив, що вишле до Ізраїля літаки „Люфтганзи", щоб забрати звідти німецьких громадян. Минулого тижня уряд Німеччини дораджував усім громадянам повернутись якнайскорше на батьківщину, або виїхати до безпечної країни.

Цілий ряд німецьких міст відказують на пізніше карнавали, які звичайно притягають масу молодої публіки. У повідомленні говориться, що Державний департамент ЗСА наказав своїм громадянам в Пакістані сидіти дома, за закритими дверима, на випадок горячої війни. В Пакістані багато мусулман, які симпатизують Іракові і їх легко буде змобілізувати на терористичну акцію проти американців.

Подібні заходи обережности пороблені також в багатьох інших країнах, де знаходяться американські громадяни. З уваги на погрозу Іраку Ізраїлеві, Уряд ЗСА закликав своїх громадян в тій країні повернутись домів.

МОСКОВСЬКА АРМІЯ ПРОЛИЛА КРОВ У ЛИТВІ

Лондон (УПА). — У столицю Литви Вільнюс 13-го січня о 2-ій годині ранку вступили совєтські війська, захопили Литовське радіо і телевізію. В результаті цієї акції було багато жертв серед цивільного населення. Танки наїжджали на легкові автомобілі з людьми. Остання групка захисників телецентру була закрита димовою завісою і розстріляна. Загинуло 13 осіб, поранених 144, в тому числі жінки і діти.

Диктор телебачення до останньої хвилини вела репортаж і тільки, коли війська зайняли третій поверх телевізійного центру, попрощалася з глядачами. Трансляція припинилася. Литовці покищо мають у своєму розпорядженні радіостанцію в Каунасі, але військовий комендант поставив їм ультиматум припинити працю протягом 24-ох годин.

Окуповане совєтськими військами радіо у Вільнюсі оголосило про встановлення комендантських годин і що комендантом призначений колишній начальник Вільнюського гарнізону.

Проголошений Комітет національного порятунку Литви є фіктивний, оскільки залишається невідомим його склад та місцезнаходження.

Совєтські війська почали свій наступ на Литву ще в п'ятницю 11-го січня, коли танки вступили в основні міста Литви: Вільнюс, Клайпеду, Алітус, Шяуляй, Паневежіс та інші. У Північному військовому містечку Вільнюса танки і бронетран спортери постійно тримають у бойовій готовості. Совєтські війська заблокували основні дороги до Вільнюса. Просовєтські політичні угрупування оголосили страйк працівників усіх основних об'єктів транспорту, не функціонує Вільнюський аеропорт.

Голова Верховної Ради Литви неодноразово намагався зконтактуватися з президентом СССР М. Горбачовим телефонічно, але йому відповідали: „Президент Горбачов обідає", або „Президента Горбачова нема".

Члени Литовського парляменту і голова Верховної Ради висловили тверду рішучість захистити свій уряд і залишитися у приміщенні Верховної Ради Литви. Голова Верховної Ради Литви В. Ляндсбергіс закликав громадян зберігати витримку і спокій та звернувся до країн Европейської співдружности і їхніх союзників, до всіх держав і людей світу з проханням вплинути на уряд Кремля і зупинити кровопролиття в Литві.

Добровільці охорони краю зібралися в будинку Верховної Ради Литви щоб захистити свій уряд і, якщо треба, пожертвувати своїм життям. Перед будинком парляменту у Вільнюсі зібралося до 80,000 людей, серед яких і львів'янин Михайло Сарвас з УРП, Роман Пініцький та Зеномира Зданович, які разом з українцями Литви під українським прапором протягом цілої доби допомагали охороняти будинок литовського парляменту від окупаційних військ. Парлямент оточений саморобними барикадами. В різних містах Литви люди зібралися на жалобні мітинги.

По всій Литві 14-го січня проголошено загальнодержавний політичний страйк. Будуть працювати тільки медичні заклади та харчова промисловість. Страйк триватиме до відміни окупаційного режиму і повенення захоплених установ.

На ранковому засіданні парляменту Литви стало відомо, що прем'єр-міністер зник разом зі своєї родиною. Вибраний новий прем'єр Гедемінас Вагнорюс заявив, що в разі повернення свого попередника, складе повноваження. Шляхом голосування підтверджено повноваження колишнього кабінету міністрів.

Урядова автомашина, що їхала 13-го січня до аеропорту зустрічати делегацію від Ради Федерації та Верховної Ради СССР, була обстріляна совєтськими військовиками. Це перший замах на офіційну владу Литви. На щастя, ніхто не постраждав. Літак з Московською делегацією приземлився о 10:40 ранку. На вулицях міст Литви продовжують курсувати танки і військовослужбові совєтської армії.

Голова Верховної Ради Литовської Республіки 11-го січня звернувся до населення Литви із закликом, у якому сказав: „Агресивні дії Совєтського Союзу, застосовуючи навіть збройні сили, загрожують незалежності Литви. Якщо через це будуть паралізовані законні інститути влади Литви, закликаємо жителів Литви не брати участь ні в яких виборах, референдумах чи інших політичних мiропроєктах, організованих окупаційними силами чи підвладними їм організаціями. Імперія має величезний апарат насилля, однак вона не може вирвати з нашого серця рішучости і прагнення зберегти незалежність своєї батьківщини. Люди Литви, котрі відважилися протистояти агресії всіма можливими засобами, заслуговують всенародної пошани. Громадяни Литовської Республіки! Своєю витримкою, спокоєм, згуртованістю, моральною силою збережімо свою батьківщину!"

У Вашінґтоні президент ЗСА Джордж Буш 13-го січня засудив дії совєтської армії в Литві.

Л. Костенко отримала грамоту УММАН у Києві

Монтреаль (ОУПС). — Як повідомляє „Літературна Україна" ч. 47 за 1990 рік, Ліна **Костенко** отримала грамоту поетки-лавреатки УММАН на 1990 рік на зборах Спілки Письменників України в Києві 15-го листопада 1990 року.

Грамоту, яку підписали проф. Ярослав Рудницький, як голова і проф. Володимир Жила, як заступник голови УММАН, вручив лавреатці перший секретар правління СПУ Юрій Мушкетик.

Присутні тепло привітали Л. Костенко з нагородженням грамотою УММАН, — відмічує газета.

Як відомо, першим поетом-лавреатом УММАН в Україні було обрано в 1985 році Василя Стуса, а в 1989 році Василя Барку.

Конґрес уповноважив Дж. Буша вжити силу проти Іраку

Вашінґтон. — У суботу, 12-го січня, після трьох днів дебат, Сенат 52 голосами проти 47 схвалив право Президента почати воєнні дії проти Іраку. Серед тих, які проголосували за це рішення, — 42 республіканці і 10 демократів, більша частина яких представляє південні стейти, і поділяє думку, що економічні санкції не змусять Саддама Гуссейна залишити Кувайт. До 45-ох демократів, які проголосували проти війни, приєдналися два республіканці.

У Палаті Репрезентантів розрив між прихильниками і противниками початку воєнних дій виявився ще більшим. 250 законодавців проголосували за початок воєнних дій і 183 — проти. За застосування сили висловилися 164 конгресмени-республіканці і 86 демократів. Проти проголосували 179 демократів і три республіканці.

Таким чином, президент Джордж Буш дістав повноваження вищого законодавчого органу країни вжити силу проти Іраку, починаючи від 12-ої години вночі з вівтірка на середу.

Перед початком воєнних дій Дж. Буш, згідно зі встановленим порядком, повинен надіслати лідерам Конгресу листа про те, що дипломатичні заходи та інші мирні заходи, вжиті до Багдаду, не мали позитивного ефекту.

Польща затримала совєтський військовий поїзд

Варшава. — Як повідомив представник міністерства закордонних справ Польщі, в місті Щеціні на північному заході країни затримано поїзд зі совєтськими військовослужбовцями і вій ськовою технікою, який їхав з Німеччини.

Поїзд складається з 26 вагонів і платформ. Він повинен був доставити в СССР 168 вояків, 30 старшин, 26 вантажних авт, 9 танків і 2 зенітні гармати.

У заяві міністерства закордонних справ сказано, що Польща не проти того, щоб група совєтських військ в Німеччині поступово виводилася через польську територію, однак у зв'язку з тим, що це повернення прийняло характер тотальної евакуації, слід розробити відповідні умови переїзду.

Представник міністерства закордонних справ Польщі заявив, що затриманий поїзд не відповідав тим вимогам, які вважаються обов'язковими для поїздів польських залізниць. Польська влада також категорично настоює, щоб нуклеарна і хемічна зброя, яка знаходиться на озброєнні совєтського війська у східній частині Німеччини, вивозилася в СССР лише морським шляхом. Все це повинно бути сказано і закріплено відповідними документами.

Однак головною причиною затримання совєтського військового поїзду стало те, що між сторонами досі не укладено угоди про виведення совєтських військ з самої Польщі. Варшава намагається добитися виведення цих військ до кінця 1991 року. Інцидент, на думку польського уряду, повинен послужити свого роду нагадуванням совєтським партнерам. Крім того Варшава прагне, щоб Москва не звалювала на неї транспортні витрати, зв'язані з перевезенням по польській

(Закінчення на стор. 4)

Львівський художник виставляє картини в ЗСА і Канаді

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Зеновій Кецало приходить до нашої редакції з великими картинами своєї праці, щоб таки нам на місці показати свое мистецтво. Ось краєвид з **улюбленої Гуцульщини, де** постав не один його шедевр, а тут в руках нашого мистця картина козацької церкви в **Седневі**, де побував наш Великий Кобзар. Церковця вже має понад 300 років, — пояснює З. Кецало.

Його улюблена техніка — акварелі, але він працює, як каже нам, також в інших техніках як літогравюра, офорт, гуаш, рисунки — одним словом він працює усіміти техніками графіки. Не диво отже, що як заслужений художник України він є головою Секції графіки Спілки Художників України на Львів, носить диплом Академії Мистецтв СССР і звання заслуженого художника України.

За ним 50 років мистецької праці, яку зачав вже 15-літнім хлопцем і засвоїв собі мистецьку **техніку** під керівництвом досвідчених педагогів. Сам походить, як розповідає, з Ходорова в Західній Україні і там викладав мистецтво, але тепер він вже постійний мешканець Львова, де влаштувався у ходожньому фонді при Спілці Художників України, членом якої він вже є від 1962 року.

З. Кецало з одною з його картин під час відвідин редакції „Свободи".

Ми знаходимо спільних знайомих з ряду художників Львова, зокрема його і мого близького друга Омеляна Ліщинського, на жаль вже покійного. І тут З. Кецало розповідає, як саме із О. Ліщинським мандрували улюбленими Карпатами, а це лейтмотив великого числа його творів. І тепер на виставках, що відбулися в Канаді та ЗСА більшість картин, це саме краєвиди з Карпат. Він виставив тут біля 40 своїх праць, з яких 15 привіз готових зі собою, а інші вже намалював, пере-

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

ЕДУАРД А. ШЕВАРДНАДЗЕ, колишній міністер закордонних справ СССР, який зрезигнував зі свого посту під час з'їзду народних депутатів, не братиме участи, ані у підготові, ані в самій зустрічі на вершинах між президентом Джорджем Бушем і Міхаїлом Горбачовим, якщо така зустріч взагалі відбудеться. В інтерв'ю, яке Шеварднадзе дав американському журналові „Крищен Саєнс Монітор" він виразно підкреслив, що не братиме участи в нарадах, не зважаючи на те, що він нібито виконує ще функцію міністра. „Я переконаний, що Верховна Рада незабаром потвердить новий уряд СССР, представлений президентом М. Горбачовим", — сказав Шеварднадзе.

КЕРІВНИКИ ПАЛЕСТИНСЬКОЇ Визвольної Організації заявили в Тунісі, що треба засудити З'єднані Стейти Америки за зірвання переговорів між державним секретарем Джеймсом Бейкером і міністром закордонних справ Іраку Таріком Азізом у Женеві. Бейкер виразно підкреслив що шукати нових шляхів до замирення і вперто домагався тільки одної речі: виведення іракського війська з Кувайту до визначеної Радою Безпеки ООН дати, тобто до 15-го січня. Всякі інші пропозиції він категорично відкидав. „Після зірвання переговорів, — говориться в комунікаті ПВО, — Бейкер виступив на пресовій конференції з тенденційним поясненням переговорів. Усі тоді зрозуміли, що ЗСА не зацікавлені у шуканні альтернативи замирення, а прямують до продовження свого пляну знищення Іраку".

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ШУКАННЯ шляхів замирення на Близькому Сході, іракський психопат Саддам Гуссейн продовжує застрашувати та ображати З'єднані Стейти Америки і їхній Уряд. Наприклад, він заявив на з'їзді його тоталітарної партії Басс, яка нараховує понад один мільйон членів на 17 міл. населення Іраку, що він подбає, щоб „американські вояки плавали у власній крові, бо цього вимагає від нас Аллах". В обличчі страшної економічної нужди, довгих черг за бензиною, недостачі основних продуктів, особливо молока для дітей і медикаментів, іракський загорілець, граючи на „патріотичних" почуттях своїх прихильників нахваляється виграти війну з 250 міл. нацією, яка при допомозі нуклеарної зброї може за кілька днів перетворити Ірак на суцільне багно, разом з його хвалькуватим президентом, — кажуть спостерігачі.

У ЛИСТІ, ЩО ЙОГО розіслано до всіх університетських газет в країні, президент Джордж Буш апелює до університетської молоді, щоби вони підтримали його, коли йому прийдеться ужити збройні сили у Перській затоці для оборони людського життя. Лист розіслаяний до 460 **коледжі** та університетів у ЗСА є частиною намагань здобути загальну підтримку для політики президента Дж. Буша у Перській затоці в той час, як вже немає майже жодних **вигляді** на дипломатичне полагодження цієї критичної ситуації.

З УВАГИ НА МОЖЛИВІ воєнні дії в околицях Перської затоки ЗСА дальше зменшують присутність своїх дипломатичних службовців у Ємені та заохочує свої місії в Альжирі, Тунісі та Марокко до евакуування родин дипломатів і другорядних урядовців. У своєму останньому офіційному зверненні Державний департамент остерігає перед відвідинами тих країн. Мабуть не малий вплив на ці рішення мало й те, що громадська думка в цих країнах, як і в більшості країн Північної Африки, схиляється **дуже в бік** Іраку.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС вплинуло від членів УНС до п'ятниці, 11-го січня, 6,175 чеків — дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків на суму

159,416.86

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Сумніви щодо зустрічі

Заповіджені й домовлені відвидини відкликується тільки з дуже важливих причин — раптової недуги, препоганої погоди й спаралізованої комунікації чи подібної незалежної від людини катастрофи. Коли президент Джордж Буш заповів у листопаді минулого року, що в першій половині лютого 1991 року полетить до Москви для підписання нового договору про редукцію зброї — люди здивувалися: Чи ситуація на Близькому Сході дозволяє на таку подорож?

Але А. Розентол, колишній голова бюра „Ню Йорк Таймсу" у Москві, знаменитий знавець відносин в СССР, подає у своїй обширній інформаційній статті з 7-го січня аж кілька важливих причин, які спонукують Буша призадуматися, чи не відкликати ту заповіджену подорож до Москви. Вони військові, політичні і психологічні. Перш за все — Москва зволікає зі згодою на договір про заборону користуватися атомовою зброєю. Поки підписувати новий договір, треба з'ясувати долю останнього договору щодо редукції наземних військ у центральній Европі та знищення різних родів важкої зброї. Большевики за Ґорбачова не змінили своєї традиції, існуючої від часів Леніна-Сталіна ламати міжнародні договори, обманути й брехати. Вони ніби „зредукували" число своїх дивізій в Европі, перекинувши їх поза Урал, на територію підсоветської Азії. Також за традицією, не допускають американських фахівців перевірювати виконання договору. Можна здогадатися, що особливі нові труднощі у переговорах про новий договір постали після зросту впливів советських генералів у Кремлі. До тих, так би мовити, військових справ прилучилися й політичні. Коли Ґорбачов гадав, що його диктаторський курс „направо" є опертим на військо і КҐБ перейде непомітно, він грубо прорахувався, — що було згори до передбачення. Із статті Розентола і телевізійних передач виходить, що у Вашінґтоні (і напевне в західньоевропейських столицях) пильно стежать за подіями в СССР. Окупація військом будинку преси у столиці Литви Вільнюсі знайшла відгук в усіх великих газетах Америки. На телевізійній станції Ей-Бі-Сі інформували, що поруч із першим голосним церковним святом Різдва у Москві Ґорбачов рішив вислати з'єднання військ до Азербайджану, Вірменії, Молдавії, Білорусії і „частини України" — напевне до Галичини. Можна передбачити, що військо візьме під свій протекторат арештування „ворохобників", що в Україні вже почалось. Репресії проти цивільного населення в різних республіках СССР викличуть обурення на Заході. Ґорбачов може нехтувати собі те обурення, але економічна скрута пригадає необхідність жити зі Заходом у згоді. І в самому Советському Союзі репресійна акція спровокує реакцію.

Найважливішою причиною формально ще непроголошеного відкликання подорожі Буша до Москви — є таки Ірак. Після невдалої зустрічі секретаря Бейкера з міністром закордонних справ Іраку Таріком Азізом у Женеві, він, Бейкер, ніяких дальших дипломатичних дій щодо Іраку не вестиме. Ірак є для Америки таким „пріоритетом", проблема війни з Іраком має таке велетенське значення для сучасного і майбутнього Америки, що Буш не встряватиме у репресійну тактику Ґорбачова внутрі СССР. Але взаємини ЗСА і СССР прохолонуть і станеться те, про що вже була мова на цьому місці: вирине марево нової холодної війни. Це не скріпить позицію Ґорбачова, а послабить її. У Білому Домі та ще більше у Пентаґоні напевно свідомі, до чого може довести розвиток подій в Советському Союзі і тому автоматично плян подорожі Буша на нову вершинну зустріч з Ґорбачовим попадає під сумнів.

Вже у минулому році писалося, що для Ґорбачова минулася вже ера його вершинних зустрічей. Рік 1991 ту правду закріпить.

ФІНЛЯНДІЯ ПРОДОВЖУЄ підтримувати Міхаїла Ґорбачова, якого, як відомо, генералітет армії і КҐБ „найменували" черговим диктатором Советського Союзу з необмеженими правами і повновластями. Президент Фінляндії Мауно Койвисто заявив, що його країна симпатизує прибалтійським республікам, які змагаються за відновлення своїх самостійних держав, але в політиці буде продовжувати підтримувати М. Ґорбачова, бо Фінляндія не може дозволити собі на придбання ворога в особі керівника СССР. Заява про те, що ніхто не повинен підтримувати М. Ґорбачова і тенденцій втримання комуно-московської імперії, „суперечать нашій політиці і нашим цілям", — заявив фінляндський президент.

Микола Світуха

ВІД ПАРИЗЬКОЇ ХАРТІЇ ДО ГЕЛЬСІНКІ II

I.

Паризька Хартія, підписана 21-го листопада 1990 року головами урядів або держав всіх країн Европи, ЗСА і Канади, ствердила, що „респект людських прав, демократії і правозаконности, та посилення миру і єдности в Европі вимагає якісно нового політичного діялогу і співпраці, а тому й розвитку нових структур". Посилюючи фундаментальні заложення Гельсінкського договору, підписаного ще 1975 року, учасники паризької вершинної конференції вирішили створити нову організаційну структуру, яка надасть Гельсінкському процесові більшої ваги, запевнить ефективну координцію всіх запляннованих на чергові два роки міждержавних нарад і покладе тривкі підвали для чергової фази міждержавної співпраці в Европі, фази, яка вже стала відомою як Гельсінкі II.

Підписання Паризької Хартії — це політичний акт далекойдучої ваги, в рамках якого збігаються аспекти політичної співпраці і державної безпеки з основними принципами мирного співіснування різних націй і співдії їх історичних культурних надбань, а також з загальним визнанням правозаконности і респекту індивідуальних і групових прав. Паризька Хартія потвердила також „однакові права всіх народів і їхнє право на самовизначення в згоді з Хартією Органзіації Об'єднаний Нації та відповідними нормами міжнародного права".

Для реалізації засад Хартії передбачено, що відтепер вершинні конференції на рівні голів держав або урядів будуть відбуватися реґулярно щодва роки, при чому наступна нарада буде в Гельсінках 24-го березня 1992 року. Міністри закордонних справ всіх 34-ох держав будуть діяти як Рада з мандатом вирішувати основні політичні питання Гельсінкського процесу на своїх зустрічах щонайменше раз в рік. Перше засідання Ради міністрів відбудеться в Берліні в 1991 році. Виконним тілом Ради міністрів буде Комісія представників, яких делеґують окремі країни, при допомозі адміністраційного Секретаріяту з осідком в Празі. Крім технічної підготови нарад Ради міністрів і Комісії представників, Секретаріят буде діяти як інформаційне бюро, втримуючи зв'язок з різними міжнародними організаціями, неурядовими установами і тими країнами, які не є співучасниками Гельсінкського процесу.

Крім Секретаріяту, буде створене окреме Бюро вільних виборів з осідком у Варшаві, обов'язком якого буде слідувати за демократичним проведенням виборів у всіх країнах, наладнувати зв'язки поміж тими урядовими чи неурядовими організаціями, які бажали б обсервувати спосіб проведення виборів, і компетентними чинниками держав, де мають відбуватися вибори. Бюро може також організовувати семінарі для ознайомлення учасників з процедурою демократичних виборів і засадами дії державних інституцій в демократичній системі.

Для допомоги Раді міністрів розв'язувати спірні питання відносно державної безпеки, ще заки вони довели б до міждержавних конфліктів, буде створений у Відні Центр полагоджування конфліктів. Щоб дати можливість депутатам парляментів всіх країн обмінюватися досвідом і обговорювати проблеми, які виникають на шляху закріплення демократичного устрою в різних країнах. Паризька нарада рекомендувала також створити Парляментську Асамблею держав Гельсінкського процесу. Оформлення правил і напрямних майбутньої діяльности такої Асамблеї делеґовано спеціяльній ініціятивній групі.

Паризька нарада винесла також ряд інших важливих рішень. В питанні мирної розв'язки можливих міждержавних конфліктів учасники зобов'язалися не лише шукати ефективних мирних заходів запобігти будь-яким непорозумінням, але також створити нові механізми для розв'язки конфліктів, якщо такі назріють. Спеціяльна нарада про питання мирного полагодження конфліктів буде скликана у Валетта, Італія, в 1991 році.

В ділянці економічної співпраці нарада потвердила висновки заключного документу конференції, яка відбулася в Бонні, Німеччина, 19-го березня до 11-го квітня 1990 р. і на якій визнано міждержавну співпрацю в сферах економіки, науки і технології одним з основних важелів Гельсінкського процесу. Нарада схвалила демократичний процес переходу на ринкову економіку в усіх державах Европи і підтримала їх інтеґрацію в діючу міжнародну систему економічних і фінансових інституцій.

Закінчення буде.

Микола Бараболяк

ГОВОРЯЧИ „ПРОСТО З МОСТА"

Так у нас кажуть, коли говорити без натяків, а так, як бачиш речі. Після евфорії, пов'язаної з липневою Декларацією прийшли дні розчарування, а то й зневіри. Не дивуватись. Політика — не роман! А ми й далі так до неї підходимо, і звідси ці прикрі наслідки. Ми і далі віримо, що СССР розпадається, як Росія 1917 року, і грядуть дні повної незалежности для нашої Батьківщини. А тим часом на цьому етапі розвитку подій існування якогось „союзу" на Сході — це історична конечність, з тим нам наразі треба погодитися, і цю дійсність узяти до уваги і вкласти у наші визвольні заходи. Завтра може принести далекойдучі можливості. Стрясти з себе „союзність" нам нині не під силу, і годі. Відповідно до того треба нині направляти нашу політику, щоб не проґавити нагоди вибороти те, що в даних умовах можливе. А тільки таке діяння — політика.

Ґорбачов говорить про новий союзний договір, на якому має базуватися новий „союз". Коли мова про договір-договорення мають на увазі порозуміння між контраґентами, які мають повну свободу „торгуватись" і вийти з переcправ із вислідом, з яким вони можуть „жити". Та тут заковика. Щоб зробити партнерів переговорів „вільними" до переговорів, треба б розпустити пута, якими ці партнери досі пов'язані, тобто розв'язати СССР. А розпустивши імперію, зумів би хтось зліпити якийсь новий союз? Що це було б неможливе, здає собі справу Кремль і відповідно діє. Для вільних переcправ над договором кремлівська верхівка мусіла б себе зліквідувати, тобто покінчити самогубством. А знайдете охочих на це? Готовий на це і Ґорбачов особисто?

В тих умовах не може бути й мови про створення якоїсь насправді вільної спільноти держав, як, наприклад, ця, що народжується під назвою „Европа 1992", а чогось тільки дещо більш „людського", як те, що існує нині. Маючи це на увазі, Кремль затримує у повній силі горезвісне КҐБ, КПСС і мілітарний потенціял, дає республікам волю проголошувати свої „суверенітети", вимахувати національними прапорами, думаючи, що це вдоволить народи і настане нова ідилія під назвою „Союз Суверенних Соціялістичних Республік". Кремль зредаґував проєкт нового „договору", в якому дещо більше демократичної реторики, але по суті республіки залишаються і надалі провінціями Молоха — Кремля. Готове! Підписуйте, республіки!

Чисте глузування над принципами творення спільнот держав! І — аномалія! Замість кандидатам на членів нової спільноти зійтися і свобідно договорюватися щодо принципів на яких будувати співіснування, їм їх накидається, і то в ткій формі, що по суті — як вище натякнено — нема різниці між існуючою нині брежнєвською системою і новою „ліберальною" ґорбачовською. Можна б уважати цей кремлівський проєкт тільки за підставу для переговорів і торгів. Та річ у тому, що справу поставлено так, що замість того, щоб торги йшли між 15 республіками і вони спільно дійшли до висновку наскільки обмежити свої державні прероґативи у користь центру, їм приходиться сконцентруватись на торгах з тим центром, який повинен би існувати вже тільки як мертвяк, лиш як „виконуючий" обов'язок, координатора неіснуючої вже спільноти до часу встановлення нової системи. Мало того, на Конґресі народних депутатів, який закінчив свої наради 27-го грудня 1990 року, поширюється владу центру до розмірів, небувалих навіть за часів Брежнєва, а шеф КҐБ Крючков натякає недвозначно: ви, республіки, уважайте, не вибігайте надто наперед, бо буде біда! Це як переcправи з вовком, що готовий тебе з'їсти.

Коли Єльцин підносить принципи первинности прав республік, то йому недвозначно погрожують: ти, руский, не допомагай валити імперію, бо буде біда з тобою теж! Конґрес депутатів схвалив постанову про референдум у справі дальшого існування СССР. але така постанова не перейшла б була, якби Кремль не був певен, що за дальшим існуванням СССР буде хоч 75 відсотків голосуючих. І думаю, вони не прорахуються.

Якими шляхами повинна б іти, отже, наша визвольна політика, враховуючи загострення ситуації, виразником якої є уступлення Шеварднадзе і тісніше прикручування гайки? А прийняв би за підставу такі препущення:

1. Російський народ втрачає імперіялістичні настанови. Як після Другої світової війни Велика Британія, так нині здоровіші елементи Росії доходять до висновку, що імперіялізм не виходить народам на здоров'я. Цей напрям репрезентує Єльцин і має послідовників. Йому протиставиться кліка московських шовіністів-імперіялістів з „паґонами полковніков", як їх назвав Шеварднадзе, зорганізованих у „Союзі", але виглядає настанови Єльцина перемагають. Дотеперішня поведінка Єльцина вказує на те, що його наміром є будувати стосунки між Росією і підкореними народами на засадах рівности. Підписання Єльцином першого договору з Кравчуком можна б уважати першим кроком на шляху наладнання відносин між Росією і Україною на сприємливих для нас основах.

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Віра Качмарська

Ориґінальна постанова

На сцені широко відомого нюйоркського експериментального театру „Ля Мама" йшла від 23-го листопада до 9-го грудня 1990 року п'єса „Світло зі Сходу". В центрі п'єси — режисер Лесь Курбас та його мрія про створення не тільки „свого", але й світового маштабу українського театру.

П'єсу „скомпонували" англійською й українською мовами Вірляна Ткач і Ванда Фіппс, базуючи свій твір на „Щоденнику" Курбаса та на поезіях Тичини, Шевченка й Сковороди. В постанові грали актори мистецької групи „Яра" під режисурою Т. Ткач, переплітаючи сцену за сценою з життя Курбаса, його акторів і їхньої праці, як також із сучасним життям Ню Йорку. Сама п'єса проходить перед глядачем як доповідь на конференції. Ребекка Мор, яка також грає ролю Ріти Нещаданенко, розповідає глядачам про свої дослідження про Курбаса, про його театр, про революційні події в Україні тих часів. (В правдивому житті, цю ролю — дуже часто тут на Заході — виконує сама Вірляна).

Дія починається у відомому нюйоркському „давнтавнському" ресторані „Київ", де Ребекка працює при столі над своєю доповіддю. Навколо неї — „богемська" публіка, яка й характеристична в цій дільниці міста і цьому ресторані. І ось розвивається розмова — хто, що буде замовляти, а за тим ще мова про надії, про мрії, про театр. І на тлі цього типового нюйоркського пейзажу розвивається дія навколо головної теми п'єси — Лесь Курбас та його мрія про театр, а разом із ним виступають революційні події в Україні.

Революційні зміни того часу глядач сприймав на тлі мінімальних, але повних ефекту декорацій у виконанні Ватоку Уейно. Це три, досить великі своїм розміром рами, покриті сіткою, нібито вікна, через які глядач бачить висвітлені знімки, які вводять його в Україну, в події 1918-1919 років. Знімок за знімком, ніби перегортаючи альбом історичних фотографій, впроваджують у вир надій у столичному Києві — більшовики захоплюють місто, за ними — німці, тоді — гетьман Скоропадський, а вслід — Директорія, і тоді знову большевики... І на завершення — страшний факт, який все підсумовує — за один рік Київ втратив одну третину всього населення. А Курбас, під час усього цього працює, творить свій театр. Разом із ним його віддані мистецтву актори, які якось пережили всі надії революційних змін на шляху до реалізації своїх мрій.

Дуже реалістично та цікаво показані, на думку цього глядача, представники різних прошарків населення в Україні того періоду. Ось приїхали „віддані мистецтву" актори, ставлять на сцені в селі свої п'єси, шедеври світової культури, міщани нічого не розуміють. І щоб самому якось прожити, втриматися в театрі, актори вирішили ставити цьому глядачеві зрозуміліші йому п'єси.

Але мрія Курбаса, не зважаючи на обставини життя, просувається вперед. Його група вивчає те, як на сцені треба грати, відповідно до його новаторської техніки, а довкола усіх далі йдуть події в країні. І тут чуємо вірші Тичини, Шевченка та Сковороди, які оспівують біль, бунт і велич народу.

Слід звернути увагу ще на два дуже важливі аспекти в п'єсі. Ще і ще раз з'являється фотографія Йосипа Гірняка, провідного актора театру Курбаса, Гірняка, який прославився своїм хистом дії та гри, і який тут, у Ню Йорку, впродовж десяти років аж до смерти в 1989 році, був для Вірляни Ткач якраз її ментором, її живим зв'язком до Курбаса. Ще дуже зворушливе „спасибі" славному акторові за його великий вклад у життя театру, властиво за ідейність цілого його життя, акторові, який допоміг режисерові здійснити і його, і її мрію — привернути хоч якоюсь мірою увагу глядача до заслуг театру Курбаса та його обдарованого режисера.

Під час п'єси на глядача впливає також музичне тло дії, яке вдало скомпонував і виконував Роман Гурко, талановитий композитор із Торонто. Цих творів слухач скоро не забуває, особливо його кінцеві пісні, які є справді одухотворені.

На кінець ще про ті несподіванки в п'єсі, які виникають із постановки такої тематики якраз у Ню Йорку, в Америці. У ролі Люби Гаккебуш виступає Шона Таккер, прекрасно виконуючи пісню на слова Тичини (із його „В космічному оркестрі").

„Колись цвіли сади
Семіраміди,
і одбігало з Нілю сто
двадцять рівчаків,
і подавали воду в поле і
на гору,
а для нудьгуючої цариці
робили дощ.
І все це руками рабів.
Руками рабів...

Чому ж ми, прокляте
покоління,
чому ж ми не можемо ніяк
зійтись,
не можемо стати до
роботи
і оновити землю.

Факт, що Шона Таккер сама негритянка, і що вона виконує саме цю пісню, підкреслює дуже вдало спіль-

(Закінчення на стор. 3)

Володимир Жила

ЩЕ ОДНА ЦІННА ПРАЦЯ ПРО ВЗАЄМИНИ УКРАЇНИ З РОСІЄЮ

I.

Михайло Демкович Добрянський, „Україна і Росія" (історичні нариси), видання Українського Католицького Університету св. Климента Папи, том LXVII, Рим 1989, 179 ст.

Серед видань Українського Католицького Університету св. Климента Папи в Римі з'явилася 1989 року скромно оформлена книга Михайла Демковича Добрянського з небагатослівною назвою „Україна і Росія". Це історичні нариси про український вклад до російської культури. Він, як стверджує сам автор, неповний, але все ж таки складає досить широке уявлення про велетенські скарби української творчої думки, які наш нарід віддав Росії. І тут же з'являється питання, а що ж цей нарід дістав за це від Росії? Автор дає таку відповідь: „політику всебічного ґеноциду, який російський імперіялізм — від другої половини XVII сторіччя до наших днів — застосовує проти українського народу".

Книга складається з трьох частин і прецінного додатку „Ненависть Бога". Додаток — це доповідь автора, яку він прочитав під час конференції „Церква і релігія в Україні 50 літ після жовтневої революції (1917-1967)", що відбулася заходами Українського Вільного Університету в Мюнхені, 5-го—7-го липня 1968 року.

Перша частина присвячена темі: „Генеза російського імперіялізму і методи його боротьби". Російський імперіялізм протягом історії, як стверджує автор, став культом російського народу. Лише за XVIII і XIX сторіччя Росія мала 128 років війни і 72 роки миру, в тому тільки 5 років припадало на оборонні війни, а все інше на війни завойовницькі. Не краще виглядали справи в минулому, коли московські володарі завойовницькими війнами прямували від Суздаля до великодержавної Москви. Уже Семен Гордий, син Івана Калити, прийняв титул „великого князя всієї Руси", демонструючи політику, що вже тоді ставала традиційною: возз'єднування всіх „руських земель" з Києвом, Новгородом і Галичем включно. Велику ролю відіграв тут митрополит Олексій, якого дехто з істориків називає московським Рішельє. Він перебрав політичну місію князів збирати „руські землі" й дав їй церковну санкцію. Ставши митрополитом Київським і всієї Руси та, здобувши значний вплив на Царгородського патріярха, він дістав йому повну підтримку для своєї політики, перенести осідок Київського митрополита на північ і не допустити до еманципації українських і білоруських єпархій в межах Великого Литовського Князівства. Тим часом 1493 року, Іван III був перший серед московських князів, який під час переговорів Москви з литвою вжив титул „Ґосудар усієї Руси"; він, до речі, часто заявляв, що „уся Русь — моя вотчина".

Тут мимоволі виникає питання звідки ж московські володарі черпали усе це знання про імперіялізм, його коріння, а найосновніше, про його застосування. Перший, хто порушив це питання в науці був Микола Костомаров, який широко писав про ролю Золотої Орди в формуванні московської держави. Він вважав, що московське самодержавство — це продукт тісного союзу Москви з Ордою. Там, до речі, московські князі добували знання про методи поневолення, підривну стратегію тощо. Тому московський імперіялізм, як мало який інший, як стверджує автор, відзначається особливою прикметою, а саме, „вмілістю зняти поневоленому народові голову" й заставити його, „щоб він цілував катові руку і власними устами зневажав найбільші цінності свого народу, найбільші святощі своєї релігії, щоб нищив ідейні основи своєї нації і церкви". Історик російського минулого може тут легко помітити деякі паралелі з стародавнім московським месіянізмом, зокрема з його своєрідно-релігійним містичним характером.

Московська жорстокість тут не стихійне явище, вона глибоко продумана та має в собі політичний глузд, а саме, знищити противника, завдавши йому смертельний удар. Для ілюстрації сказаного, пригадаємо дещо з історії України. Московський цар в своєму маніфесті, наприклад, проголосив зрадником гетьмана-самостійника Івана Виговського за складення угоди в Гадячі про Велике Князівство Руське. Тут же царський воєвода Ю. Барятинський влаштовував лови на прихильників гетьмана. На шляхах до Києва він поставив три тисячі шибинець. Знищено тоді численну родину гетьмана, в тому числі сім його братів. Ліквідовано творця концепції Великого Князівства Руського, Юрія Немирича, гетьманського канцлера, найбільш освічену людину в Східній Европі того часу. З не меншою жорстокістю нищила Москва усіх прихильників Мазепи після Полтавської битви 1709 року. „Екзекуції, — пише автор Історії Русів, — були звичайно Меншиковського ремесла: колесувати, четвертувати і на паль вбивати, а вже, що найлегше за іграшку вважали — вішати і голови рубати". Усе це проходило за російською приповідкою: „кнут не ангел, душі не вийме, а правду скаже".

Які ж тоді ідеологічні основи московського самодержавства? Про них писав колись Іван Пересвєтов, що, мовляв, „коли цар править м'яко і лагідно, убожіє держава його і пропадає слава. Коли ж він грізний і розумний, побільшується його царство та ім'я його прославляється в усіх країнах". „Тепер за радянського паріоду, як слушно підкреслює автор, — та сама тенденція, може навіть стихія напівсвідома, виправдувати імперіялізм місією, особливим покликанням — принести нову правду всьому світові. — Це те містичне, більше ніж релігійне, освячення російського імперіялізму, що робить його таким небезпечним ворогом українського народу, найнебезпечнішим за всю його історію".

Розділ цей автор закінчує дуже розумною порадою, що, мовляв, „є дві Росії — Росія Муравйових, які вішали; і Росія Муравйових яких вішали. Нам треба шукати спільної мови з цією другою свободолюбною Росією, щоб допомогти їй і нам визволитися від першої Росії, загарбницької та деспотичної". Тому на нашому етапі — перша передумова — це пізнати цю демократичну Росію якнайкраще, вивчити її історичну суть та її методи боротьби.

Частина друга має наскрізь науково-теоретичний, узагальнюючий характер. Автор накреслює тут коло питань, які потребують свого розв'язання на сучасному етапі розвитку російського імперіялізму. Її єднає з першою частиною прагнення знайти і науково обґрунтувати найбільш досконалі можливості боротьби з російським імперіялізмом.

Продовження буде.

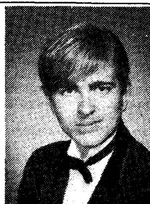
ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ УРЯД прем'єр-міністра Їцака Шаміра підтримав пропозицію міністерства оборони не замовляти будівництва двох підводних човнів, про будову яких йшли переговори з німецькими компаніями. Кошти будови таких двох підводних човнів типу „Дельфін" переходили б 570 міл. дол. Причиною відмови був брак фінансів, які Ізраїль витратив на влаштування великої кількости емігрантів з СССР.

УКРАЇНА ПРОБУДЖУЄТЬСЯ! ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ ВКЛАДОМ ВАШОЇ ДИВІДЕНДИ У ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

ІВАН ҐЕРУН
син СЕМЕНА та МАРІЇ ҐЕРУН

закінчив з успіхом на один рік скорше „SUMMA CUM LAUDE", ступінь електричної інженерії, має великий дар до науки та думає студіювати право.

Вшанували пам'ять д-ра Б. Лончини

26-го жовтня 1990 р. в Дітройті відбувся незвичайний вечір, присвячений пам'яті д-ра Богдана Лончини, визначного культурно-громадського діяча та вчителя. Організатором того вечора була літературознавець М. Гарасевич. Покликано комітет в такому складі: почесний голова — Е. Козак, голова — М. Гарасевич, заступник — Н. Кунинський, секретар — Х. Юзич, члени: Н. Кунинська, М. Цап, І. Тарнавська, І. Кучер, Л. Колодчин, Л. Соя, Д. Дудра, П. Стасів, Я. Березовський та В. Баран. Спонзорами цієї імпрези були Культурно-громадський клюб, музичний Інститут, Патріярхальне Товариство, Окружна Рада СУА, 45 Відділ СУА, НТША та Школа Українознавства Т-ва „Рідна Школа".

Під час вечора був особливо теплий настрій, бо з'їхалася вся родина д-ра Б. Лончини, яка з'їхалась з усіх сторін Америки: з Вашінґтону, Пассейку, Чикаго, Урбани, Клівеленду та навіть з України — дружина Орися Лончина, дочка М. Лісовська з мужем, інж. Б. Лісовським, дочка мґра Н. Лончина, сини д-р В. Лончина з дружиною, д-р Роксоляна та о. Т. Лончина і о. Г. Лончина. Були присутні і внуки — Микола, Данило, Тарас і Петро Лісовські; Маланія Лончина та Орися, Мотрія і Богданчик Лончини. Була і сестра д-ра Лончини І. Винницька з донею О. Конюх з мужем д-ром М. Конюхом, була також Д. Кузьмин зі сином та сестрінком з України, та інша родина.

Велику шану мали вітати на вечорі Архимандрита о. Любомира Гузара з Риму, доброго приятеля д-ра Б. Лончини, о. д-ра С. Саболя та пароха церкви Непорочного Зачаття о. М. Кобаснюка. Заля виповнилася публікою та гостями з України, якими була вчителька з Києва та з Львівської консерваторії.

Особливе значення мало слово голови комітету М. Гарасевич, яке надало всьому вечорові національної напруги, і кожного присутнього зробило частиною цієї врочистої імпрези. М. Гарасевич ілюструвала своє слово поезією „Правдоносці" Яра Славутича.

В. Колодчин — голова Українського Патріярхального Світового Об'єднання виголосив змістовну доповідь „Д-р Богдан Лончина — визначний громадський діяч". Він розповів про д-ра як людину та його великий вклад праці в громаду, про його світогляд, базований на християнських засадах.

У доповіді „Література і творча праця д-ра Б. Лончини" М. Гарасевич висвітлила багатогранну діяльність д-ра Б. Лончини як літератора. Завдяки його довголітньому головуванні в культурно-громадському клюбі, літературне життя нашої громади ніколи не було занедбане, бо при його співпраці М. Гарасевич могла дати багато літературних вечорів, з академічними доповідями і мистецьким читанням групою виконавців.

Однак в історію української літератури д-р Б. Лончина увійде своїми перекладами таких творів: „Пісня про Роланда", французький стародавній шедевр, „Пісня про мого Сіда", еспанський твір XI або XIII ст. До перекладів автор зробив історичні та літературні доповіді і все це було видане окремими книжками. Остання його праця — переклад „Божественної комедії" Данте з ілюстраціями Ю. Козака, обірвалась разом з життям д-ра Лончини, але вона майже готова до видання. Ті переклади і розвідки, як мріяв автор, колись стануть добрими матеріялами для поетів при переспівах цих творів „нашою чудовою мовою".

Св. п. проф. д-р Б. Лончина

Окремою значною частиною вечора були короткі доповіді про д-ра Лончину, як педагога. Про його працю в школі українознавства говорила І. Тарнавська, Х. Юзич від педагогічних курсів, Л. Соя від Музичного інституту, а на закінчення учениця д-ра Лончини А. Тарнавська мала короткий спогад зі школи українознавства.

Кожний з доповідачів нас вітлив головні особливості та педагогічні прикмети праці у школі. Особа д-ра Лончини — це не лише педагога, але щирого та високоосвіченого українця, який у морі знання високо цінив українознавство та горів бажанням виховати свідому та освічену майбутню генерацію. І саме в цьому ми стали тими, що захопились тою ідеєю та мов смолоскип, несемо до сьогодні знання в школі українознавства.

Вся програма була переплетена вокальними та музичними виступами. Участь брали: улюблена оперна співачка, меццо-сопрано Х. Липецька, яка виконала пісні „Весільна", „Дивлюсь я на ясні зорі" й „Айстри". Дочка д-ра Лончини М. Лісовська заграла на фортепіяні Прелюдію ч. 2, фісдур і Прелюдію ч. 1 е-моль Б. Барвінського. Всім було приємно слухати піяністку М. Лісовську і її синів — внуків д-ра Лончини, Т. Лісовського — скрипка, Д. Лісовського — віольончеля, яких він сам вчив. Вони виконали В. Витвицького сюїту для скрипки, віольончелі і фортепіяна — Спомин, інтерлюдію, Колискову і Фінал.

В слові від родини о. Т. Лончина цікаво розказав про батька. Багато праці і любови він вклав у своїх дітей, виховуючи їх на засадах християнства та патріотизму. Був добрим мужем для своєї дружини. Навчив дітей бути працьовитими, любити людей і свою націю. Його два сини стали священиками Української Католицької Церкви, о. Тарас Лончина та ієромонах Гліб Лончина.

Д-р В. Лончина щиро дякував всім організаторам, учасникам та виконавцям вечора.

Вечір всебічно насвітлив працю, яку вклав д-р Лончина у нашу громаду, в її культурно-громадське життя.

Наспіло багато привітів від різних організацій, які очолював д-р Лончина.

Гарну декорацію сцени та портрета завдячуємо І. Тарнавській.

Публіка була під великим і сильним враженням цієї незабутньої імпрези. Після вечора окружна рада СУА запросила виконавців та гостей до своєї домівки на прекрасне прийняття, яке приготували члени 45-го Відділу СУА, де гості могли поділитись думками, спогадами і захопленням від вечора.

Христина Годів-Юзич

Комісія Регіональних Дослідів і Публікацій

28-ма річна конференція регіоналістів відбулася 20-го жовтня 1990 р. в приміщенні Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку. В конференції взяло участь 10 регіоналістів і прихильників регіонального руху.

Конференцію відкрив голова КРДП проф. Василь Лев. Він привітав присутніх і попросив вшанувати пам'ять Василя Папіжа, Богдана Романчука, Марію Кобринську, Михайла Дудру, Івана Боднарчука і Володимира Локатя, що померли у звітному році. Після того проф. Василь Лев попросив секретарювати на конференції інж. Нестора Пінковського замість відсутнього мгра Миколи Турецького. Протокол з попередної конференції прочитав мгр Микола Мартинюк. З малою поправкою присутні прийняли звіт одноголосно.

Звіт з діяльности КРДП здав проф. В. Лев. Він зауважив, що звіт про регіональний рух подав уже в брошурі, яку написав і розіслав по всіх регіональних комітетах.

Присутні члени Регіональних Комітетів подали звіт з діяльности. Д-р Микола Ценко звітував про Комітет Коломийщини. По явився друком збірник „Коломия і Коломийщина" за редакцією проф. Богдана Романенчука. Комітет плянує видати 2-ий том. Мґр Микола Мартинюк звітував про Надбужанщину. Видано збірник тиражем 1,000 примірників. На весні 1992 року заплановано видати 3-ій том для доповнення матеріялів про Підляся і подання списку замордованих большевиками невинних наших людей. Він закликав регіональні комітети обмінюватися своїми виданнями. Від Комітету Городенки звітував Василь Никофорук. Комітет зібрав 14,000 долярів. Приготоване доповнення матеріялів про повіт. Далі відчитав лист з Городенки, звідки пишуть про прихильний відгук на регіональні збірники. Від Комітету Рогатинщини звітувала мгр Уляна Старосольська (про видання збірника, який має незабаром йти до друку). Книжка матиме 998 сторін. З Рогатином є зв'язок. Пишуть звідти про національне відродження. Від Комітету Станіславівщини звітувала Оксана Луцька. В минулому році відбувся з'їзд. Комітет встиг видати вже 2 томи збірника і в підготові є 3-ій том. Зредагував його Осип Зінкевич. Мав цей том вийти ще минулого року, але затримано видання з огляду на обіцяне доповнення з України. Там у Дем'яновi недавно розкопано могилу з 500 черепами людей з часів большевицької окупації.

Про Бойківський комітет звітував д-р Микола Ценко. В комітеті перевибрано управу. Т-во Бойківщина видає регіональний літопис і має бойківський музей. Тепер на Україну посилати книжки, видані тут, і гроші. Від комітету „Бережанська земля" звітував інж. Нестор Пінковський. Бережанці одні з перших видали в 1970 році історично-мемуарний збірник. Праця над збиранням матеріялів до 2-го тому затягається, бо повмирали активні члени комітету. Вдалося зібрати цінний матеріял.

В дискусії над звітами виступали присутні. Довше говорив про село Конюхи, найбільше село в Бережанщині, Ярослав Івахів. Він зібрав великий матеріял про Конюхи. Другий з членів Петро Рак повідомив, що також має матеріял про своє село Біще. Відповідаючи на питання дискутантів, проф. Василь Лев й інші присутні порадили їм видати окремі збірники про свої села.

В точці „Плян праці на майбутнє" д-р Микола Ценко вказав на потребу пересилати регіональні збірники на Україну, як також збирати гроші і передавати на Україну. Мгр Микола Мартинюк додав, що ми, які працюємо над збірниками, повинні зв'язатися з Україною і діставати звідтам потрібні матеріяли.

Д-р Василь Лев, Нестор Пінковський

Адресар українських установ Філядельфії та околиць

У Філядельфії приготовляється адресар українських установ Філядельфії та околиць. Останній такий адресар було видано у 1982 році. Теперішній, перевірений та доповнений включатиме церкви, інституції, організації, підприємства, професійні бюра, ансамблі та інші українські установи. Територіяльно буде охоплено цим адресарем також і Бетлегем-Аллентавн, Ню Джерзі та Делавер, крім Філядельфії. Одною із частин адресаря буде список українських вакаційних осель та таборів для дітей і молоді. Плянується видрукувати і розповсюдити 7,000 примірників адресаря.

Адреси українських установ поміщуємо безплатно. Професійні особи, підприємства чи організації, котрі бажають щоб їхні імена помістити у плянованому адресарі повинні надіслати потрібні інформації на адресу: Ukrainian Educational & Cultural Center, 700 Cedar Rd., Philadelphia, Pa. 191 11 Точніші інформації можна одержати, телефонуючи на число: (215) 663-1166.

Оригінальна...

(Закінчення зі стор. 2)

ність людських прагнень, хоч загалом вражає з якою чуттєвістю мрія Курбаса відображена цими акторами — всі до одного американці різного походження.

Показавши мрію Курбаса — створити цікавий театр на Україні, яким він ввів свою новаторську техніку на сцену, та яка дійсно захоплює глядача досьогодні, все таки треба було й показати те, як доля суворо розплатилася з ним. Шона і Ребекка виконують дует — напрочуд зворушливу пісню, розповідаючи, що доля кинула Курбаса аж на Соловки в Сибір, де його життя й обривається „на дні Білого моря". Шона (тихо співає): „Така ж була моя мрія, мовив він (Курбас)", а Ребекка: „Дехто назвав би цю мрію кошмаром", і Шона: „Це ж була моя мрія", на що Ребекка: „Дехто це називає історією".

І, увійшовши в серцевину мрій Курбаса, за яку йому довелося так брутально розплатитися, глядач раптом усвідомлює, як рідко коли, що „молоху історії" пропадають не якісь собі там невідомі люди, а звичайні, нормальні люди, і з-серед них і такі, які наважилися перетворити свої мрії в дійсність, і подали своє „світло" далі.

І цей малий огляд історії з життя Курбаса вже глядачем засвоєний, вже йому не чужий.

У п'єсі „Світло зі Сходу" Курбас живе далі. Можна справді Вірляну особливо та її мистецьку групу вітати з їхнім успіхом. Вони збагатили нас.

Польща...

(Закінчення зі стор. 1)

території 350,000 совєтських військовослужбовців з території колишньої Східньої Німеччини, для чого потрібно 11,000 поїздів. Переговори в цій справі повинні початися у Москві цими днями.

Совєтське військо згідно з досягнутими вже угодами повинно бути виведене з Чехо-Словаччини і Мадярщини до кінця цього року. Виведення військ з Німеччини займе три роки.

Передбачено також виведення совєтських військ з Монголії.

Львівський...

(Закінчення зі стор. 1)

буваючи у родини в Канаді із привезених рисунків.

Довідуємося, що його твори знаходяться по різних музеях і важливих ґалеріях не лише в Україні, але й в інших країнах, де відбувалися його виставки. Він має також у своєму дорібку виконання шістьох церков, як і взагалі багато праць з архітектури, яка його живо цікавить і яка допомагає йому виконувати також документальні праці.

З. Кецало перебув в Канаді і ЗСА понад два місяці часу і при кінці січня повертається до Львова. То ж нам мимоволі поруч зацікавлення його художньою працею хочеться знати про враження його із нашого життя тут та з людей, з якими йому довелося зустрічатися.

— Мені незвичайно сподобалася ця релігійна свобода, яка тут панує. Але рівночасно з цією свободою я бачу працьовитість та стремління щось осягнути у кожній одиниці. А наш народ за ті довгі роки комунізму відучився працювати, відучився думати за себе. Знаєте, коли повернуся, думаю працювати не лише як художник, але також в українській спільноті та в церкві — тепер кожна одиниця важлива. А ми мусимо відстояти свої права економічні та національні.

Нам зовсім не дивно, що художник „з крови й кости", яким є З. Кецало ціле життя думає також такими категоріями. Знаємо, що він був засуджений в 1944 році на 8 років тюрми за „протирадянську пропаґанду", крім того був ще три роки позбавлений прав, а три роки відбув у робочому батальйоні. Значить він не лише шукав у житті за гарними краєвидами Карпат чи за пам'ятками української архітектури.

Дай Боже, щоб йому у суспільній праці так пощастило, як і у художній.

Говорячи...

(Закінчення зі стор. 2)

2.Східня Україна, як відомо, зросійщена. Коли б ми, отже, прийняли, що створилися зовнішні умови (головно міжнародно-правні) для існування вповні незалежної української держави, то її кордони теоретично мусіли б обмежитись в нинішних умовах до Галичини. Постулят незалежности в тих кордонах є в певних умовах здійснений (наприклад, нарівні з Литвою, Молдовою, Грузією за принципом „баба з воза..") Східня Україна вимагає років процесу відросійщування, заки можна б здійснити там повну незалежність.

3. Беручи теж до уваги нинішню дійсність в Україні, не можна прийняти, що всенародний референдум може висказатись за повну незалежність України і її вихід із СССР, як теж щоб нові вибори в Україні забезпечили самостійникам більшість у Верховній Раді.

4. Не забуваймо теж міжнародний уклад сил. Виґравши холодну війну, Буш виглядає, хоче заморозити міжнародні кордони за станом на 2-го серпня 1990 (напад на Кувайт), і готов в „стабільности" тих кордонів, справедливих, чи менше, боронити їх за всяку ціну. Хто-зна, чи не допомогло б в такий чи інший спосіб і Ґорбачову, коли б наприклад, Литва чи Грузія зачали бешкет.

5. Мусимо тямити і те, в якому напрямі йде розвиток міждержавного співжиття народів. Тенденція є в напрямі творення „спільнот", як „Европа 1992", а не їх розчленовування. Ось який клопіт із Квебеком, що виглядає нерозумним почином.

Спираючись на цих припущеннях вважаю, що наша політика в Україні мала б в нинішній ситуації:

а) Намагатись співпрацювати у межах можливости з „239-ою", так як це бувало до прийняття декларації 16-го липня, прийнявши, що Україна, як і інші під'яремні народи, не викрутяться нині від того, щоб не залишитися у якійсь „спільноті". Йдеться тільки про те, яка ця „спільнота" буде. Нам змагати до такої, якою має бути „Европа 1992". Добитись того, щоб було прийнято, що вся первинна влада в республіках, головно економічно, що всі податки збираються республіками, а вони передають частину грошей Союзові на здійснювання завдань союзних органів. Коротко: влада республік самобутня, союзна — похідна! На таке можна, на мою думку, партократів усіх республік, в тому і УССР, перемовити, бо поширення влади принадне для кожної людської істоти. Не антагонізувати партократів!

б) З думкою про дальше майбутнє кинутися нашим патріотам у вир просвітянської роботи. Молодим людям не вимахувати символікою по вулицях Львова і Києва (головно тою багряно-чорною, яка особливо насторожує наших малоросів!), а іти на працю у східніх областях і там вести муравлину роботу ловлення українських душ. Хорам не їздити просвіщати нас в Америці, а виступати в Луганському, Запоріжжі, чи Одесі.

в) Не ґльорифікувати покищо героїв нашого недавно минулого пам'ятниками і подібними виявами культу, що викликує особливу реакцію кругів, які відповідальні за недавні репресії. Обмежитись наразі до об'єктивного історичного висвітлювання того минулого, доки ціла Україна не визнає їх героями.

Здаю собі справу з того, що те, що пишу, декому дуже не по нутру, але у публіцистиці треба часами висказати думку „просто з моста", подобається вона кому, чи ні. Політика — ще раз повторюю — не романтика. Як міжнародні умови складаються нині, Україна мусить бути покищо й надалі у якомусь „союзі". Йдеться про те, щоб ця спільнота подобала на таку, у якій будуть незабаром Польща, Мадярщина з Німеччиною і Францією, і відбігала якнай далі від нинішнього взору. А над тим треба свідомо і послідовно працювати, йти на компроміси, де конечно, а не жити ілюзіями і фразами.

УВАШІНҐТОНІ ПРЕДСТАВНИК Міжнародного валютного фонду заявив, що в 1991 році ця фінансова установа виділить країнам Східньої Европи позичку на 5 біл. дол. Він також уточнив, що після того, як будуть схвалені нові суми кредитів для Польщі, Мадярщини, Чехо-Словаччини подібні доґовори будуть підписані з Румунією та Болгарією. Членами фонду є 154 країни, а його основною ціллю **є допомагати країнам Третього світу. Тепер до фонду** старається вступити Албанія, а це дало б їй також можливіть отримати позичку для економічного розвитку. На запит про можливість вступу до Міжнародного валютного фонду СССР представник відповів, що це може бути цілком правдоподібним, одначе СССР мусів би піти шляхом більш радикальних економічних реформ.

ПРЕЗИДЕНТ ЛИТВИ Витавтас Ляндсберґіс найменував нового прем'єр-міністра на місце Казімери Прунскієне, яка зрезиґнувала із свого посту, зударившись зі спротивом Верховної Ради Республіки, яка не хотіла прийняти її економічного пляну, що включав підвишку цін на товари першої потреби. Новим прем'єр-міністром буде, якщо його затвердить Верховна Рада, Альбертас Шіменас, депутат Верховної Ради Литви. Шіменас, 40-річний дипломат, економіст, член Соціял-демократичної партії Литви. Відповідаючи на запитання кореспондентів, Шіменас заявив, що поки Москва не перевела прямої аґресії проти республіки, він буде намагатися розвивати литовсько-совєтську співпрацю на базі повної незалежности Литви. До речі, радикальні націоналісти Литви обвинувачували в останньому часі Прунскієне, що вона веде занадто примирливу до Москви політику.

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ справ Швеції покликало совєтського амбасадора Ніколая Успенського і передало йому офіційну ноту протесту з приводу висилки до Прибалтики додаткових військових частин. Міністер закордонних справ Швеції Стен Андерсон, який підписав ноту до уряду СССР, висловлює своє і свого уряду глибоке занепокоєння з приводу подій у прибалтійських республіках і заявляє, що Швеція визнає їхні парляменти законними органами, обраними у вільному голосуванні. Ці парляменти вирішили, що вони, як речники волі народів, мають право домагатися повної суверенности й незалежности та виходу із Союзу, без втручання Москви і її армії чи інших репресивних органів.

Суспільна опіка жіночої організації в Бразилії

Зліва: Люсія Раулик, Анна Бундза-П'ясецька від референтури суспільної опіки, Климентій та Наталія Чорнобаї, Режіна Шпак-Рубінець. На кріселку хворий хлопчик Іван, а біля нього його братчик Ігор.

Нова управа жіночої організації при Хліборобсько-Освітньому Союзі, яку тепер очолює Режіна Шпак-Рубінець, після шестимісячного існування, зі своєю референтурою суспільної опіки, яку очолюють Анна Бундза-П'ясецька і Люсія Раулик, вже започаткували багато добрих справ.

Завдяки частинній допомозі українських кредитівок зі ЗСА та Канади і місцевим заходам, управа жіночої організації придбала крісло на колесах для маленької немічної дитини, яке реґулюється, і сьогоднішній чотирилітній хлопчик зможе його вживати аж до двадцяти років життя. Після певного часу управа жіночої організації подасть до преси назви Українських Кредитівок, які допомогли жіночій організації в такій гуманній і культурно-освітній праці.

Батьки маленького немічного хлопчика вже народилися в Бразилії. Вони мають троє дітей. Найстарша Лариса і середній Ігор цілком здорові. А найменший Іван, який народився 29-го квітня 1986 р., хворий на ноги. Мати Наталія, а батько Климентій Чорнобай, працює книговодом в одному підприємстві — млині.

Климентій Чорнобай є секретарем в Українсько-Бразилійському Клюбі і вчителює в суботній школі при Хліборобсько-Освітньому Союзі, даючи лекції української мови для старших початківців.

Це крісло коштує 500 долярів. Напевно для країн, де існує ця валюта, це мала сума, але для Бразилії багато.

Слід зазначити, що референтура суспільної опіки жіночої організації відвідує також самотніх осіб, дуже бідних, як рівно ж і хворих, допомагаючи їм і добрим словом і матеріяльно, наскільки це є в спромозі організації.

Управа жіночої організації ще раз складає сердечну подяку установам і особам, які йдуть їй назустріч в цій жертвенній праці.

Д-р Михайло Рубінець

Голова відновленого у Львові НТШ проф. д-р О. Романів відвідав Дітройт

Зустріч із визначним гостем в середу, 5-го грудня 1990 р., що її зорганізував місцевий Відділ Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка, відкрив віршованим привітом його голова д-р М. Юзич. Коротку історію Відділу розповів гостеві д-р М. Климишин. Д-р О. Серафин представив гостя, подаючи присутнім відомості про його працю вченого металурга, автора численних книг та дописів і розвідок.

Свою доповідь проф. О. Романів розпочав словами признання і похвали нашій громаді за побудову та діяльність наших церков, шкіл, культурно-громадських осередків та кредитових кооператив. Все це є доказом релігійности, жертвенности, підприємчивости та організаційного хисту нашого народу. Подібно про нашу прихильність до наукової праці свідчать історичні осередки освіти у Львові, Острозі та заснована в XVII ст. Могилянська Академія в Києві, яка стала науково-освітнім центром цілої східньої Европи. Царські Москва і Петроград знівечили наші наукові центри та намагалися імперіяльними законами заперечити існування нашого народу. Незважаючи на необмежені засоби ворожого царату, наша наука зуміла пережити важкі часи і при першій нагоді, на австрійській займанщині у Львові в 1873 р., за ініціятивою та фінансовою піддержкою культурно-громадських діячів із центральних та східніх земель України було засноване НТШ, яке завдяки трійці учених, а саме історикові проф. М. Грушевському, поетові, письменникові та публіцистові І. Франкові і етнографові В. Гнатюкові, вже на переломі століття осягнуло признання та співпраці з академічними осередками у вільному світі. Російська окупаційна влада в 1914—1915 рр. заборонила працю НТШ. Ці та дальші воєнні події заподіяли НТШ важкі втрати в людях та в бібліотечних і музейних надбаннях. В 1920 р. НТШ вело у Львові Тайний Український Університет і політехнічну школу. Хоча польська окупаційна влада також вороже ставилась до НТШ, але все таки його праця, хоча не осягнула передвоєнного рівня, продовжувала виконувати свої основні завдання. В 1939—1940 рр. цим разом вже червона Москва припинила діяльність НТШ у Львові. Багатогранна, а зокрема енциклопедична праця створеного в 1947 році центру НТШ на еміґрації із остаточним осідком в Сарселі, Франція, та Відділів НТШ по більших осередках поселення наших науковців в діяспорі, творять сьогодні сильну базу опертя відновленому НТШ у Львові та новоствореним Відділам в Пряшеві й Варшаві.

Проф. О. Романів подав теж цікаве насвітлення різниць у зрості національно свідомих наукових кадрів на наших землях, які до 1939 року були поза кордонами УССР, або в УССР. Започатий в 1939 році на новоокупованих землях процес масового поширення середньої і високої освіти продовжувався також після 1945 року. Всупереч усім намаганням влади, цей процес в західніх областях України дав дуже поважний приріст національно свідомої інтеліґенції, яка, щоб не кривити душею, вивчаючи сфальшовані владою гуманістичні науки, як історія, мова та література, зосереджувались на студіях наук стислих — фізика, математика та механіка. В центральних, а ще більш в східніх областях, наслідком безприкладного в історії людства сталінського терору та плянового голодомору, шкільництво стало радше одним із засобів русифікації, хоча поети — велетні нашого національного духа як, наприклад, В. Симоненко і В. Стус виросли таки на Центральних землях України.

Перед відновленим НТШ у Львові — великі і важкі завдання. Воєнні лихоліття, політичні та екологічні катаклізми і спричинені окупаційним режимом демографічні переміщення в XX столітті підірвали субстанцію нашого народу та витворили на наших землях національно несвідомі кола своїх та ворожих Україні чужих партократів і громадян. Все це заставляє відновлене НТШ вести не тільки наукову, але й громадсько-національну працю. Щоб в Україні розпочати процес дерусифікації, нам потрібні національно свідомі учительські кадри та відповідні шкільні підручники для цілої освітньої системи. НТШ у Львові має тепер 600 членів, але засяг та успіх їхньої праці залежатиме від можливостей друкувати свої твори великими тиражами та їх розповсюднювати. Для цього потрібна високоякісна друкарня та задовільне постачання паперу, чого без помочі від нашої діяспори осягнути неможливо.

У відповідь на поставлені після доповіді питання про загострений наступ партапарату на процеси нашого відродження проф. О. Романів розповів поширений в Україні жарт, що коли М. Ґорбачова вже проженуть із Москви, то його радо прийме партапарат в Києві. Отже на дорозі до здійснення наших надій багато важких перепон, які нам необхідно усувати спокійними та мирними методами. Завданням для нашої діяспори є довести це до відома та осягнути підтримку нашій справі від усіх людей доброї волі у вільному світі.

Роман Лазарчук

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 20-го СІЧНЯ 1991 р.

Рочестер, Н. Й. Перші квартальні збори Братства св. Йосафата 217-го відділу УНСоюзу, відбудуться в школі св. Йосафата о год. 1-ій по полудні. Присяга урядників на 1991 рік, а опісля перекуска. Проситься о чисельну участь.

К. МАРГОЛИЧ

● РОЗШУКИ ●

ТЕТЯНА ФРАНЧУК (Нікитюк) розшукує двоюрідну сестру Галину Саварін, яка проживала під адресою:

M. Sawaryn
12003 Sewell Rd.
Philadelphia, Pa. 19116
U.S.A

Адресати змінили адреси і листування припинилось. Хто знав би про неї або вона сама прошу писати:

УРСР, Хмельницька обл.
м. Старокостянтинів
вул. Б. Хмельницького 5 А
Франчук Т. К. тел.: 241-42
або
УРСР, м. Львів 290038
вул. Лисеницька 5, кв. 5
Франчук Сергій Н.
Тел.: 42-71-86